

Renáta Názlerová

Tučibomba

No a čo?

Tučibomba
Na a čo?

Tučibomba
Na a čo?

Renáta Názlerová

Text © Renáta Názlerová, 2018
Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2018
Cover illustration © Zuzana Lexmannová, 2018

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri.

www.fortunalibri.sk

Redakčná úprava Denisa Stareková

Prvé vydanie

Všetky práva vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať,
ukladať do informačných systémov ani rozširovať
akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky,
fotografickou reprodukciou, alebo inými prostriedkami,
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ISBN 978-80-8142-794-7

Túto knižku by som rada venovala všetkým moletkám, bacuľkám, veľrybám (ako nás občas označujú niektorí menej duchom obdarení). Zároveň ju venujem ľuďom bez predsudkov, s otvorenou myslou a veľkým srdcom.

1

Nemôžem si pomôcť, ale vždy keď sa z akéhokoľvek dôvodu vrátim do detstva, vybavajú sa mi dni plné posmeškov. A to som úvod svojho života nemala nijako traumatický, ibaže v ňom nebolo dňa, aby som si nevypočula: „Tučibomba, makarón, vyletela na plafón a z plafóna do šuplíka, tam je jej republika!“ Fakt je, že tieto slová mi nejaké dieťa povedalo len raz. Po tom, čo jednu schytalo, si to druhý raz už ani jedno nedovolilo. Mala som aj iné metódy. Niektorých spolužiakov som na celé vyučovanie zamkla do skrine na chodbe, iných som si počkala, a keď sa nik nedíval, školská taška letela von oknom alebo čiapka skončila v záchode. Spomínam si, že raz som dokonca istú peknučkú, sladučkú dievčinku za jej posmievanie prinútila zjesť húsenicu.

To bolo dávno, naozaj dávno, pretože dnes už som žena tri roky pred šesťdesiatkou. Žijem sama v krásnom starom činžiaku, ktorý pamätá ešte predchádzajúce tisícročie. Dnedávna to bol taký obyčajný, všetkými zabudnutý tichý a bezproblémový barak so staršími obyvateľmi, ktorí sa dôverne poznali. Nikto sa nestáhoval, a ak aj niekto naše rady opustil, potom to už bolo na večnosť.

Tak sa stalo, že po pani Grunerovej, mojej drahej priateľke, ktorej som nosila koláč vždy, keď som nejaký napiekla – a ani sa nemusel podariť, hlavné, že bol sladký –, sa do bytu nado mnou nasťahovala akási podivná rodina. Denne trieskajú dverami tak, že mi v obývačke na príborníku nadskačuje urna s ostatkami môjho drahého zosnulého manžela.

A hádajú sa. Nevieť celkom rozpriasť to kľbko vzťahov, hoci mám uši vždy natiiahnuté, ako sa len dá. On môže byť plus-mínus v mojom veku, celkom fešák, ale nosí sa ako päťkoruna do banky. Ak po ňom vstúpíte do výťahu, jeho kolínska vás hneď prefacká z každej strany. Potom je tam nejaká mladá, možno dvadsaťpäťročná ženská, pre mňa trúba, prepáčte mi ten výraz. Nepozdraví, a dokonca ani neodzdraví. Nemám nič proti moderným mejkapom, prečo ho však na tej svojej krásnej tváričke musí mať aspoň za pol fľaše? Možno sa nikdy neusmeje preto, aby jej neopadal. Potom tam majú takú žabu, v podstate ešte decko, ale už nemá ďaleko do dospelosti. Milé dievča, ibaže málokedy ho vidím usmiať. A stalo sa i to, že som ho stretla v stave, keď malo plač na krajíčku.

Po ďalšom z ich neskutočných konverzačných koncertov som im v schránke nechala odkaz s prosbou, aby ma niekto z rodiny navštívil. Práve mi pri dverách zvoní pán sused Poruba. Pre istotu vopred otváram okno, aby ma tá jeho vôňa nepridusila.

„Nech sa páči, podťe ďalej,“ pozývam ho slušne, nebudeme predsa veci riešiť na chodbe.

Narýchlo si obzrel moju obývačku, oči mu nakrátko zastali na každom z mojich obrazov. „Tá žena na obrazoch je niekto z vašej rodiny? Podobá sa na vás,“ snažil sa o priateľský úvod rozhovoru.

„Na tých obrazoch som ja. V čase svojej najväčšej slávy.“

Nereagoval. Asi mu moje meno nič nehovorí. Aj to sa stáva.

„Čo by ste potrebovali, pani suseda?“ vrátil sa k dôvodu nášho stretnutia.

„Viac pokoja, pán sused. Odkedy ste sa sem nastáhovali, nemôžem pozerať televíziu, lebo ju prekričíte. Keď si chcem občas zdriemnuť, ako naschvál sa vždy zobudím na treskot vašich dverí. Nikdy by som neverila, že môžu buchotať ako granáty.“

Nervózne si odkašľal. „To ma mrzí. Viete, momentálne je to v našej rodine zložité. Pokúsim sa situáciu nejako upokojiť. Sám som z toho nervózny.“

Chvíľu som ho pozorovala. Jeho reakcia sa mi páčila. Ocenila som, že sa na mňa zahľadel so sústredením, ako človek, ktorý chce druhému ukázať, že ho vníma, nie prehliada.

„Žijete tu sama?“

Môj zrak na chvíľu spočinul na urne na príborníku. „Áno, už áno.“

Všimol si to. „Predpokladám, že to bol váš manžel.“

Neodpovedala som, niekedy môžete súhlas vyjadriť aj bez slov.

„Teda váš manžel je nebohý,“ dodal.

„Iste, ako inak by som ho asi do tej urny dostala?“

Videla som, ako mu šklblo kútikmi úst, ale zrejme cítil, že by to bolo nevhodné. Čo je i pravda, aj keď už dávno tvrdím, že tému smrti priveľmi stigmatizujeme. Smrť je predsa rovnako prirodzená ako život. Možno nie taká veselá, ale veď povedzte, je vari život stále veselý?

2

Juraj Poruba sťažka dopadol v kuchyni na stoličku. Pôsobil zúfalo. Po ďalšej z nekonečného radu hádok mal už toho dosť. „Nechápeš, že Linda je citlivá, v blbom veku, a že potrebuje najmä čas, aby si zvykla?“ Jeho slová sa však akoby rozplývali v pare nad hrncom, kde sa už vyše pol hodiny varili vajíčka, ktoré už asi ani neboli na tvrdo ale na betón.

Jeho partnerka Saša, stále plná nevybúrenej zlosti, ho nepočúvala. „Linda sem, Linda tam. Linduška je citlivá, Linduška je ešte dieťaťko. Toto počúvam dookola. Poviem, ako to skutočne je. Je to rozmaznaná opica a robí si s tebou, čo chce. Vieš, čo mi dnes spravila? Skryla môj mobil pod vankúše v obývačke. Čakala som dôležitý hovor a spoliehala som sa na to, že zvonenie budem počuť. Zistila som to až po dvoch hodinách. Vyzerala som ako trúba, keď som im vysvetľovala, že som nevedela nájsť telefón.“

Napočudovanie aj v tomto stave zúrivosti si všimla nešťastné vajcia, ktoré sa už stihli pripieť o dno hrnca. „A tu máš ďalší dôkaz,“ chytila hrniec a prudko ho tresla do drezu. „Na večeru mala spraviť jednoduchú vajíčkovú nátierku. A kde je? Zatvorená v izbe, s hlavou nad mobilom. Nemáš u nej nijakú autoritu. O sebe ani nehovorím.“

Juraj Poruba sa zhlboka nadýchol, akoby ho čakal posledný výdych v živote. „Vedela si predsa, do čoho ideš.“

Saša prešla do defenzívy a v tom bola vskutku majster svojho remesla. „Chodíme spolu už dva roky. Sľuboval si mi

svadbu. Ako sa mám cítiť? Ako si ma môže Linda vážiť, keď vidí, že ani ty ma neberieš celkom vážne?“

Juraj túto odpoveď očakával. Bol si vedomý svojho záväzku i toho, že každá hádka sa končí citovým vydieraním. Hoci, slovo vydieranie v tomto prípade celkom nevystihovalo podstatu. On totiž Saši manželstvo skutočne sľúbil. Dal jej prsteň a nádej, že sa stane jeho ženou. Zvolil však poradie – najprv spoločné bývanie, potom spoločné priezvisko. Ako sa ukázalo, nebola to dobrá voľba.

„Nechápem, prečo sa zasa bavíme o svadbe. Nech sa rozprávame o hocičom, vždy skončíme pri nej.“

Saša sa rozhodla zmierniť napätie. „Čo to vravíš? Veď sme sa bavili o Linde, o vajciach a nátierke... Prebrali sme toho dosť.“

„Som hladná,“ lakonicky poznamenala Linda, keď vošla do kuchyne, kde by sa napätie medzi jej otcom a jeho družkou ešte stále dalo krájať.

„Aj my,“ odvrkol otec. „Dnešnú večeru si predsa mala pripraviť ty.“

„Čakala som, kým sa uvaria vajcia.“

Saša to nevydržala. Linda ju tak iritovala, že stačilo čokoľvek, aj najnevinnejšie slovíčko, a pustila sa do nej ako vyhľadovaný sup, hoci ešte pár sekúnd predtým sa snažila atmosféru upokojiť. „Koľko by sa podľa teba mali tie vajcia variť? Pol dňa, aby boli tak akurát?“

Linda ako zvyčajne vyvrátila oči dohora a s výrazom pohrdania sa otočila na odchod. „Vidím, že tu už zasa niekomu prekážam. Okej, idem spať hladná.“

„Neuškodí ti, veď vyzeráš ako ritnatá matka troch detí,“ rypla si do nej Saša.

Renáta Názlerová

Juraj sa rázne zdvihol. „No tak, to by stačilo! Už nechcem počuť ani slovo. Večeru spravím ja.“

A hoci po týchto slovách v byte nastalo ticho, v jeho hlave sa nerozhostilo.

3

Rozhodla som sa prerobiť kuchyňu. Čo budem zapierať, rada varím a rovnako rada papkám. Problém je, že moja kuchyňa bola vždy malá. A teraz, s každým pribúdajúcim kilom, bola menšia a menšia. Keď som už tretí raz po sebe zadkom zhodila z linky hrniec, pustila som sa do úprimného vnútorného monológu. Hovorím si, dievča – aj keď na tento titul už nemám nárok najmenej päťdesiat rokov –, niečo sa musí stať. Máš len dve možnosti – buď schudneš, alebo prerobíš kuchyňu. Kompletná rekonštrukcia kuchyne vrátane posúvania jednej steny mi logicky vyšla ako jednoduchšia a rýchlejšia cesta.

Odjakživa som razila teóriu o štábnej kultúre. Skrátka a dobre, máme byť k sebe slušní. Zdraviť sa navzájom, nehovárať sa, prihovoriť sa, a ak sa vyskytne nejaký problém, normálne sa o tom porozprávať a nie sa hneď púšťať do útku či hádky. Preto som sa rozhodla obísť všetkých susedov v dome a každému slušne vysvetliť, že idem robiť menšie stavebné úpravy, ale že si dám pozor, aby to nebolo večer alebo priveľmi zavčasu. Zaručím sa, že sa nebude robiť cez víkendy a že budem dbať aj o to, aby bolo schodisko vždy čisté, keď sa bude vynášať stavebný odpad.

Nikde sa nevyskytol problém. Ako som hovorila, poznáme sa roky a v dome sme skoro ako jedna rodina. S výnimkou Porubovcov. Bola som tam tri razy a ani raz som nepochodila. Buď neboli doma, alebo sa hádali, a to som zasa nechcela rušiť v nevhodnej chvíli. Práve sa púšťam do tejto misie znova.

Otvorila mi tá mladá dievčinka.

„Ahoj, je niekto doma? Teda okrem teba, lebo ty očividne doma si,“ pokúsila som sa o žart. Až vtedy som si uvedomila, že dievča je nejaké zelené a oči akoby mu každú chvíľu chceli zapadnúť do krku.

Keď sa zdalo, že už-už padne na zem, chytila som ho popod pazuchy a návšteva-nenávšteva, dovliekla som ho k nim do kuchyne. Na stole bolo plato s lexaurinom a nedopitý pohár vody. Nemusím byť detektív, aby som pochopila, čo sa stalo. Šmahom ruky som dievča prehodila nad drez a prinútila som ho vracať. Ako, to vám asi opisovať nemusím.

Keď sme túto procedúru mali za sebou, posadila som ho a dala som mu napiť čistej vody.

„Koľko si toho pojedla?“ spýtala som sa rovno.

Zlomeným hlasom priznalo: „Nie veľa, asi päť.“

Bolo mi jasné, že dievča sa chystalo pojesť ich všetky. „Mám ti zavolať sanitku?“

Nesúhlasne zavrtilo hlavou.

„Tak zavolám otcovi?“

„To nie, prosím. Už mi je lepšie.“

Z lexaurinu sa vyspíš, ale z toho, čo sa tu u vás deje, sa tak skoro nevylížeš, pomyslela som si. Sedela som pri dievčati a pozorovala som ho. Mala som dilemu - volať lekára, nevolať... Dobré viem, že keby lekár prišiel a zistil by, čo tá malá chcela porobiť, dal by ju odviezť rovno na psychiatriu a potom sa to s ňou povlečie. Rozhodla som sa teda počkať na návrat niekoho z jej rodiny.

Ako prvá prišla tá príšerná frndolína, ktorá si myslí, že krajšej na svete niet. Hneď sa na mňa oborila: „Vy ste sa sem ako dostali?“

„Vyšplhala som sa po potrubí.“

Frndolína na mňa vypleštila oči. Vyzeralo to, že si reálne predstavuje, ako sa šplhám – s tým mojím zadkom – po teplovodnej rúre. Konečne jej došlo, že to bol vtip. A konečne si všimla aj to chúďa, ktoré už síce nebolo zelené, ale od bielej stále nemalo ďaleko.

Zhurta sa naň oborila: „Tebe je zasa čo?“

Videla som, ako sa dievča chce postaviť zo stoličky, no nevládze. Chvalabohu, vtedy domov dorazil otec. Len čo zbadal prapodivnú skupinku vo svojej kuchyni, zostal zaskočený. „Stalo sa niečo?“

„Stalo,“ prešla som rovno k veci. „Mali by ste sa s dcérkou dôverne porozprávať. Pojedla nejaké lieky, našťastie, nie je to vážne. Vážne však zrejme boli dôvody, pre ktoré to spravila.“

Frndolína, prepáčte, že jej tak hovorím, ale stále neviem jej meno, si nervózne prehrabla vlasy, až jej dva prameňe z tých nadpojených zostali v ruke. „Aké len môže mať problémy? Nič nemusí, všetko za ňu robíme my, otecko jej zobe z ruky... Prd vie o tom, čo sú to problémy. Vlastne, s radosťou ich vyrába nám. Zrejme si myslí, že ich máme málo.“

V snahe trochu schladiť jej vášne som len lakonicky poznamenala: „Možno keby ste tu menej vykrikovali a viac sa jej venovali, táto situácia vôbec nemusela vzniknúť.“

„Úžasné, a vy ste kto? Nejaká obhajkyňa práv pubertyakov?“

Otec už dával dcére studený obklad na zatylok a pomáhal jej vstať, keď som ešte dodala: „Prídem inokedy, teraz sa venujte tomu dieťaťu, prosím. A skúste to viac s pochopením ako s hulákaním, vážená.“ To *vážená* som pridala schválne,

lebo sused Poruba sa mi zdal dostatočne empatický, čo sa o tej zmaľovanej mudrlantke nedalo povedať ani omylom.

Keď Juraj Poruba uložil dcéru do postele, pocítil náhly nával vďačnosti k žene, o ktorej vedel len to, že je svojská a má osobitý zmysel pre humor. Druhý intenzívny pocit, ktorý sa ho zmocnil, bol strach. Nielen z toho, že mohol prísť o dcéru, aj keď v kúte svojej pragmatickej mužskej duše dúfal, že to nemyslela vážne a svoj zámer by nedotiahla do konca. Zmocnil sa ho strach z nepoznaného. Musel si pripustiť, že svojej dcére prestáva rozumieť.

4

V mojom byte sa začali búracie práce. Ten bordel si neviete predstaviť. Vlastne, čoby nie. Ak ste zažili socializmus ako ja, viete presne, ako taký bordel vyzerá. Hoci, ani dnešná doba nie je príkladom systému a poriadku. To som však už odbehla.

Skrátka, celý byt mám hore nohami, nemám si ani kde kávu urobiť. Pritom som kávičkový maniak. Aj môj nebohý manžel bol. Pár rokov sme žili v Oriente a tam sa hovorilo, že káva má byť silná a sladká ako láska. Tej zásady sa aj poctivo držím.

„Posiela ma otec,“ povedala mi dievčinka od Porubovcov, ktorá sa z ničoho nič objavila v mojej polorozpadnutej kuchyni.

„Ruším vás, čo?“ snažila som sa jej uľahčiť oznámenie dôvodu, pre ktorý ma navštívila.

„Nie, to nie. Pýta sa, či niečo nepotrebuje, keď ste teraz bez kuchyne.“

Kukla som na ňu s prekvapením. „Chceš povedať, že ma tvoj otec pozýva na obed?“

Dievčinka, už viem, že sa volá Linda, sa roztomilo usmiala. „To neviem, lebo my doma veľmi nevaríme. No vraj ak by ste mali chuť na kávu, máme doma presovar, alebo ak by ste potrebovali vybaviť nejakého robotníka, popýtal by sa.“

Obe ponuky boli lákavé. Veď viete, ak žene, ktorá žije sama, niekto ponúkne pomocnú ruku, ťažko sa to odmieta.

Napriek tomu som zostala rezervovaná. Predsa len, poznám ich zopár týždňov a nie sú práve príkladom bežnej rodiny.

„A ty ako? Už je ti lepšie?“ spýtala som sa Lindy a pozvala som ju do obývačky. Zo sekretára som vyťahla bonboniéru, nie hocijakú, fajnovú, mliečnu, s veľkými orechmi vnútri každého bonbónu. Zbožňujem zvuk celofánu, keď ho z takejto maškrty dávate dole. A tá vôňa, keď bonboniéru otvoríte!

„Daj si,“ ponúkla som ju a uvelebila som sa v kresle oproti nej.

Videla som, že jej očka zažiarili, no odmietla: „Nemôžem.“

„Nehovor. A to už prečo?“ spýtala som sa, aj keď som dobre vedela, čo mi odpovie.

Sklopila oči a bolo mi jasné prečo. „Myslíš si, že si tučná?“ spýtala som sa jej rovno.

Odpoveď neprišla hneď. Po chvíli však priznala: „Ja si to nemyslím, ja to viem.“

Akoby som videla seba. Kedysi. Keď mi mama hovorila, že sa nikdy nevydám, lebo som tučná, a preto sa nikomu nebudem páčiť. Večne som stála pred zrkadlom a rozmýšľala som, čo s tým. Čím viac som sa na seba pozerala, tým menej zaujímavá som si pripadala.

„Niežeby som chcela spochybňovať tvoje názory, ale povedz mi, na základe čoho si to myslíš.“

„Vy nečítate časáky a nekukáte telku?“ spýtala sa. „Všetky baby sú tam chudé. Herečky sú chudé, speváčky sú chudé, modelky sú chudé. Všetci sú chudí. Len ja som ako skriňa,“ vzdychla.

„Čo je chudé, nemusí byť nutne pekné. Hoci chápem, že to, čo tam vidíš, sa ti páči. Aj mne sa to páči. No, úprimne,

nie je to med lízať. Aby taká baba urobila jednu dobrú fotku, celé mesiace sa poriadne nenaje. Potom ju tri hodiny machlia, ďalšie tri hodiny fotia a nakoniec horko-ťažko vyberú jednu dobrú fotku.“

„Ste ako môj otec. Aj ten mi vraví, že som pekná. Dokonca najkrajšia. A že tamto je len pozlátka. Lenže vy to tak vidíte preto, lebo ste stará generácia. Kedysi to možno bolo pekné, dnes je to však inak. Kto nie je chudý, jednoducho má smolu. Je odpísaný.“

Stará generácia. Dobre som počula? No čo sa čudujem? Keď som mala štrnásť, aj sedemnásťročný sa mi zdal ostarkom.

V tej chvíli mi bolo jasné, prečo pojedla tie lexauriny. Určite sa jej posmievajú, tak ako sa posmievali mne. Niektoré veci sa nemenia. Dnes je to možno o to horšie, že diktát módy je neúprosný a doslova sme valcovaní vizuálnou dokonalosťou. Za mojich čias sme žili v krajine striktno izolovanej od Západu, a tak sme sa s nejakými trendmi mohli konfrontovať iba ak v tuzexe, kde mávali iný tovar ako vo väčšine ostatných socialistických obchodov.

„Kto je tá mladá žena, ktorá s vami býva? Tvoja mama to určite nie je,“ prešla som na inú tému.

„To je Saša.“ Povedala to s takým odporom, že bolo nad slnko jasnejšie, akej povahy sú ich vzájomné vzťahy.

„Saša je otcova nová manželka?“

„Chcela by byť. A asi aj bude. Na jar majú mať svadbu.“

„Nie si s tým veľmi stotožnená, čo?“

„Je to krava.“

Musela som sa zasmiať. Lindina bezprostrednosť sa mi páčila. Jej sa zasa zjavne páčil môj smiech. „Však mi nebudete dohovárať, aby som tak o nej nehovorila?“